

Høgskolen i Telemark

Fakultet for allmennvitenskaplege fag

Oppgaver til underveisprøve. ex.phil.

To av nedenstående oppgaver gis til midtprøven. Studentene skal besvare én oppgave.

UNDERVEISEKSAMEN

Emnekode:	3524
Emnenamn:	Ex.phil
Studiepoeng for emnet:	10
Omfang av denne eksamenen i % av heile emnet:	40 %
Eksamensdato:	16. oktober 2013
Eksamensstad:	Cape Town
Lengde/tidsrom:	2 t
Målform:	Bokmål/nynorsk
Ant. sider inkl. framside	5
Tillatne hjelpemiddel:	Ingen
Merknader:	
Ant. vedlegg:	Ingen

Eksamensresultat finn du etter sensurfall ved å logge deg inn med brukarnamn og passord på StudentWeb (hit.no)

BOKMÅL:

- 1) Hva menes med overgangen fra *Mythos til Logos*? Definer disse begrepene og besvar begge følgende spørsmål:
 - a) Hvorfor er det riktig å knytte Logos til filosofi?
 - b) Drøft følgende påstand: Mennesker som lever i Logos kan ikke være religiøse.

- 2) Gjør rede for filosofien til de 3 før-sokratikerne *Thales, Anaximander og Anaximenes*. Prøv å få fram både hva som er felles for dem og hva som er særegent hver hver av dem.

- 3) Sokrates er kjent for påstanden at *det er bedre å vite at man ikke vet, enn å tro at man vet uten å vite noe*. Hva mener Sokrates med dette? Pek i denne sammengen på noen trekk ved Sokrates som gjør at han skiller seg fra de såkalte *sofistene*.

- 4) Gjør rede for Aristoteles' lære om substanser. Forklar begrepene *form* og *stoff* og gi eksempler på ulike substanser. Hvorfor er det riktig å karakterisere Aristoteles' substans-lære som *teleologisk*?

- 5) Platon skiller skarpt mellom *antagelser (doxa)* og *viten (episteme)* Gjør rede for hver av disse begrepene. Besvar så enten a eller b.
 - a. Gjør rede for den såkalte hule-allegorien. På hvilken måte kan denne kaste lys over forholdet mellom antagelser og viten?
 - b. Gjør rede for Platons lære om gjenerindring i *Menon*. På hvilken måte kan denne kaste lys over forholdet mellom antagelser og viten?

- 6) Platon og Descartes er kjent for å være *dualister*. Forklar hva som menes med dualisme. Gi et eksempel fra hver av dem på dualisme og pek på noen implikasjoner en slik posisjon har for deres syn på menneskenaturen.

- 7) Det synet på den fysiske naturen vi finner hos blant andre Galileo Galieli og Rene Descartes kalles gjerne *mekanistisk*. Forklar dette begrepet. På hvilken måte utfordrer et mekanistisk natursyn, antikkens- og middelalderens filosofi?

- 8) Thomas Aquinas skiller mellom *tro* og *viten*. Gjør rede for dette skillet. Gi eksempler på hva vi ifølge Aquinas *må* tro og hva vi *kan* tro men også ha viten om. Forklar hva den såkalte *naturlige erkjennelse* er ifølge Aquinas. Hvorfor er det ikke konflikt mellom teologi og vitenskap ifølge Aquinas?

- 9) Rene Descartes er kjent for bruken av såkalt *metodisk tvil* i sin erkjennelsesteori. Forklar dette begrepet. Gi eksempler på hvordan Descartes anvender metodisk tvil i sine *meditasjoner over filosofiens grunnlag*. Vis så hvordan han kommer fram til setningen *Jeg tenker, altså er jeg* (cogito ergo sum) og hvilken rolle denne spiller i hans erkjennelsesteori.
- 10) Gjør rede for David Humes skille mellom *analytiske* og *syntetiske* utsagn. Gi eksempler på hvordan hver av disse utsagnene begrunnes ifølge Hume. Besvar så både a og b:
- Hvilken av disse typene utsagn kan øke vår kunnskap om verden og hvorfor?
 - Det finnes også utsagn som ifølge Humes teori hverken kan anses som analytiske eller syntetiske. Hvordan karakteriserer Hume slike utsagn?

NYNORSK:

- 1) Kva meiner ein med overgangen frå *Mythos til Logos*? Definer desse omgrepa og svar på begge følgjande spørsmål:
 - a) Kvifor er det riktig å knyte Logos til filosofi?
 - b) Drøft følgjande påstand: Menneske som lever i Logos kan ikkje vere religiøse.

- 2) Gjer greie for filosofien til dei 3 før-sokratikarane *Thales, Anaximander og Anaximenes*. Prøv å få fram både kva som er felles for dei og kva som er særlege for kvar av dei.

- 3) Sokrates er kjent for påstanden at *det er betre å vite at ein ikkje veit, enn å tru at ein veit utan å vite noko*. Kva meiner Sokrates med dette? Peik i denne samanhengen på nokre trekk ved Sokrates som gjer at han skil seg frå dei såkalla *sofistane*.

- 4) Gjer greie for Aristoteles si lære om substansar. Forklar omgrepa *form* og *stoff* og gi dømer på ulike substansar. Kvifor er det riktig å karakterisere Aristoteles si substans-lære som *teleologisk*?

- 5) Platon skil skarpt mellom *meningar (doxa)* og *kunnskap (episteme)* Gjer greie for kvar av desse omgrepa. Svar så anten på a eller b.
 - a) Gjer greie for den såkalla hule-allegorien. På kva måte kan denne kaste lys over forholdet mellom meningar og kunnskap?
 - b) Gjer greie for Platon si lære om atterindring i *Menon*. På kva måte kan denne kaste lys over forholdet mellom meningar og kunnskap?

- 6) Platon og Descartes er kjent for å være *dualistar*. Forklar kva ein meiner med dualisme. Gje eit døme frå kvar av dei på dualisme og peik på nokre implikasjonar ein slik posisjon har for deira respektive syn på menneskenaturen.

- 7) Det synet på den fysiske naturen vi finn hjå mellom andre Galileo Galieli og René Descartes kallast gjerne *mekanistisk*. Forklar dette omgrepet. På kva måte utfordrar eit mekanistisk natursyn filosofien i antikken og middelalderen?

- 8) Thomas Aquinas skil mellom *tru* og *kunnskap*. Gjer greie for dette skiljet. Gi dømer på kva vi ifølge Aquinas *må* tru og kva vi *kan* tru men også ha kunnskap om. Forklar kva den såkalla *naturlege erkjenning* er ifølge Aquinas. Kvifor er det ikkje konflikt mellom teologi og vitskap ifølge Aquinas?

9) Rene Descartes er kjent for bruken av såkalla *metodisk tvil* i erkjennings-teorien sin. Forklar dette omgrepet. Gje dømer på korleis Descartes nyttar metodisk tvil i sine *meditasjonar over filosofiens grunnlag*. Vis så korleis han kjem fram til setninga *Eg tenker, altså er eg* (cogito ergo sum) og kva rolle denne spelar i erkjennings-teorien hans.

10) Gjer greie for David Humes sitt skilje mellom *analytiske* og *syntetiske* utsegn. Gje dømer på korleis kvar av desse utsegnene grunnleggjast ifølgje Hume. Svar så på både a og b:

- a) Kva for eit av desse typane utsegn kan auke vår kunnskap om verda og kvifor?
- b) Det fins også utsegn som ifølgje Humes teori korkje kan sjåast som analytiske eller syntetiske. Korleis karakteriserer Hume slike utsegn?